

احمد محمداسماعیلی

گفت و گو

سینمای کودک و نوجوان در سالهای اخیر خیلی مظلوم بوده است و رونق چندانی نداشته است. امسال در جشنواره فیلم فجر با تولید چند انیمیشن و فیلم سینمایی در این ژانر می‌توانیم به احیای دوباره این ژانر امیدوار باشیم. رضا کشاورز فیلمساز جوان در اولین فیلم سینمایی خود به سراغ ژانر کودک و نوجوان رفته است. به بهانه حضور فیلم «باغ کیانوش» در جشنواره ۴۲ فیلم فجر با عوامل این فیلم گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

رضا کشاورز:

کودک درون قوی‌ای دارم

در سال‌های دورتر ترکیب بازیگران نوجوان و بازیگران حرفه‌ای سینما در تولیدات سینمای کودک مثل سفر جادویی، دزد عروسکها و... نسخه نجات بخش و عامل اقبال مردم از این فیلم‌ها بود. ترکیب بازیگران و نوع داستان فیلم «باغ کیانوش» نشان می‌دهد شما در اولین ساخته بلند سینمایی‌تان به سراغ چنین فرمولی رفته‌اید. این مسئله که ترکیب حضور بازیگران بزرگسال و کودک در فیلم‌های کودک و نوجوان جواب داده برای من اولویت ساخت «باغ کیانوش» نبوده است و سن و سالم هم به این شرایط فیلمسازی در آن دوران قد نمی‌دهد. البته برای ساخت فیلم تحقیقاتی درباره شرایط فیلمسازی در آن دهه‌ها داشتم. اما دغدغه‌ام این نبوده بخوام فیلمم در حس و حال فیلم‌های دهه شصتی باشد. یکی از دوستانم در باشگاه فیلم سوره کتابی را برای خواندن به نام «باغ کیانوش» پیشنهاد داد و از آن خوشم آمد. در بخشی از این داستان اتفاقی رخ می‌دهد که ظرفیت‌های دراماتیک و استفاده در تولید یک فیلم سینمایی را داشت.

منظور تان بحث تقابل نوجوانان فیلم با دو خلبان عراقی

است؟

بله، تلاش کردم برای رفتن بچه‌ها به باغ بهانه‌ای مطابق با فضای دهه شصت بتراشم.

این بهانه چه معنی دارد؟

اینکه برای یک کودک دهه شصتی چه چیزی می‌تواند جذاب باشد که برود داخل باغی و از صاحب باغ بترسد. حداقل با آدم‌هایی که مربوط به دهه شصت بودند مراد ما داشتیم به یک سری از مسائل پی بردم.

فضای فیلم هم به نظر می‌رسد جایی در استان همدان مثل شهر نهاوند باشد که بارها از سوی صدام مورد حمله قرار گرفت؟

ما جغرافیای خاصی را در فیلم مطرح نمی‌کنیم. زیرا حرف اصلی فیلم این تقابل و رویارویی بین کودکان و دو خلبان عراقی است.

خودتان چقدر به ژانر کودک و نوجوان علاقه دارید؟

به ژانر کودک و نوجوان علاقه خاصی دارم و خیلی از فیلم‌های کوتاه و داستانی‌ام در حوزه سینمای کودک است و در سریال «تازه وارد» هم که کارگردان یکی از اپیزودهایش بودم قصه کودک محور بود.

دنایای کودکان را خوب می‌فهمید؟

بله، فضای آثار کودکان را بیشتر دوست دارم و کودک درون قوی هم دارم

از گذشته‌های دور همیشه در جریان اقتباس ادبی میان نویسنده و کارگردان کشمکشی بعد از ساخت فیلم درمی‌گیرد. نمونه مشهورش در سینمای ایران درگیری لفظی کیمیایی و دولت آبادی بعد از نمایش فیلم «خاک» بود. شما در این زمینه با نویسنده چه تعاملاتی انجام دادید؟

باشگاه فیلم سوره حق ساخت فیلم براساس رمان را از نویسنده‌اش خریداری کرده بود. یکی از دوستان فیلمنامه نویسی روی این متن کار می‌کرد. اما بر اثر موضوعی نوشتن فیلمنامه را رها کرد و قرار شد من فیلمنامه را بنویسم. نزدیک به یک سال زمان صرف نوشتن فیلم نامه شد و بارها نوشتمش و بازنویسی کردم.

باغ کیانوشی که قرار است امروز در سینمای رسانه جشنواره در برج میلاد ببینیم چقدر نزدیکی با رمان نویسنده دارد؟

فقط در حد اتفاق تقابل میان ۲ خلبان عراقی و بچه‌ها از کتاب کمک گرفتیم.

یک جورهایی از پی‌رنگ داستانی این رمان استفاده کردید؟

دقیقا همینطور است.

گفت و گو با عوامل فیلم سینمایی باغ کیانوش

کودک؛ ژانری که

مظلوم است

آماده کرده بودم و گاهی دو متن به یک بازیگر می‌دادم تا ببینم کدامیک بهتر می‌تواند بازی کند. در همه تست‌ها نیز حضور داشتم.

چند بازیگر نوجوان در فیلم بازی دارند؟

ده بازیگر نوجوان اصلی در فیلم حضور دارند.

نقش‌هایشان به یک اندازه است؟

نه، هم سطح نیست و برخی نقش‌هایشان محوری‌تر بودند و هر کدامشان یک جای قصه حضور پررنگی دارند.

آیا انتخاب بازیگران بزرگسال فیلم را به نیت پیدا کردن فرصت‌اکران بهتر انجام دادید؟

به این وجه قضیه که بازیگری را انتخاب کنم که فیلمم پر مخاطب‌تر و یا پرفروش‌تر بشود فکر نکردم. البته ژانر کودک این امتیاز را دارد که امکان حضور در جشنواره‌هایی تخصصی مثل کودک و نوجوان اصفهان و یا رشد را داشته باشد.

شهرام حقیقت دوست به عنوان بازیگر اصلی تضمینی برای گیشه و گرفتن اکران مناسب ندارد؟

من همه بازیگران را بر اساس مناسب بودن برای نقش‌ها انتخاب کردم. شهرام حقیقت دوست امسال با دو فیلم در جشنواره حضور دارد و بهترین گزینه برای ایفای نقشش بود و از حضورش بسیار راضی هستیم. بازیگری که توانایی‌های زیادی دارد.

در سینما و تلویزیون بیشتر نقش‌های ضد قهرمان را بازی کرده است؟

چهره حقیقت‌دوست به چیزی که من از نقش انتظار داشتم کمک زیادی می‌کرد.

آیا از ساخت فیلم احساس رضایت دارید؟

تیم خوبی برای تولید فیلم در اختیار داشتم و تهیه‌کننده فیلم هم همراه بود. فیلمی که تولید سختی داشت و از ساختش راضی هستیم. خیلی‌ها قبل از شروع ساخت فیلم بعید می‌دانستند که بتوانیم فیلم را بسازم. کار با ده کودک و فیلمبرداری در لوکیشن‌های بیرونی

حضور بازیگرانی مثل عباس جمشیدی فر که کارنامه درخشانی در حوزه بازی طنز دارد این ذهنیت را در من ایجاد می‌کند که با حضور چنین بازیگرانی در فیلم فضای طنزی هم وجود دارد.

بله، شخصیتی که عباس جمشیدی فر بازی می‌کند در رفتارش طنزی وجود دارد و درست مقابل شخصیت جدی که شهرام حقیقت دوست بازی می‌کند قرار دارد.

انتخاب بازیگران نوجوان همیشه در فیلم‌های کودکان و نوجوان مسئله جدی و زمان‌بری است. شما چگونه بازیگران نوجوان فیلمتان را انتخاب کردید؟

برای انتخاب بازیگران نوجوان فیلم حساسیت‌های زیادی دارم و مشاور فیلم حسین‌داریان مطرح می‌کرد که باید در این زمینه با دقت عمل کنیم و از ۵۰۰ نوجوان برای بازی در فیلم تست گرفتیم و از این میان ۱۰۰ تست غیر حضوری و مابقی حضوری انجام شد.

آیا بازیگران نوجوان فیلم را از میان نوجوانان همدانی انتخاب کردید؟

نه، همه بازیگران لهجه تهرانی دارند و کلیه تست‌ها در تهران گرفته شد. به تدریج در تست‌ها تعداد کم و کمتر می‌شد و موقعی که به ۵۰ نفر رسیدیم تست‌های متنوع و تخصصی‌تری گرفتیم تا بتوانیم از بهترین‌ها استفاده کنیم و شیوه‌ای برای هدایت بازیگران طراحی کردم و برای هر ده بازیگر کودک فیلمنامه کوتاهی نوشتیم.

مضمون این فیلمنامه‌های کوتاه چه بود؟

درباره شخصیتی که قرار بود در فیلم بازی کنند و رویش تمرین می‌کردند و من روی دیالوگ‌گویی و گویش‌شان دقت می‌کردم و معمولاً هم به شکل تقابل دو نفره بود و از این شیوه نتیجه خوبی گرفتیم و بازی مورد نظرمان را ارائه کردند.

پیش تولید زیادی داشتید؟

در حدود دو ماه پیش تولید داشتیم. البته من قبل‌تر متن‌ها را